

Hřebčín Napajedla

Hřebčín v Napajedlích je koncernovou organizací SPP Tlumačov; je nejen našim prvním zařízením pro chov anglického plnokrevníka, ale je rovněž hřebčínem nejvýznamnějším. Vždyť již 100 let podmiňuje kvalitativní rozvoj plnokrevného chovu v našich zemích a stal se vzorem pro budování obdobných chovatelských zařízení jiných podniků. Význam napajedelského chovu byl mezinárodní, neboť v době své největší slávy zaujímal mezi středoevropskými hřebčínými pozoruhodné postavení.

Hřebčín vybudoval v r. 1986 známý amatérský jezdec Aristid Baltazzi. Jeho odbornost se uplatnila v chovu tak výrazně, že se hřebčín svými produkty brzy prosazoval na evropských dostihových drahách. Chovatelské úspěchy podmínily postupně rozšíření chovu, a tak mimo mateřský ústav v Napajedlích byly zřízeny pobočky v Otrokovicích, Nenšově, Skalách, Lese a v Pěnném.

V chovu byla prosazována velmi přísná selekční kritéria, a to podle dosažené výkonnosti s paralelním hodnocením i rodokmenové hodnoty, kdy byl původ posuzován z hledisek motivovaných systematickou krevní výstavou chovného stáda klisen. Při selekci byl brán v úvahu i exteriér. Úroveň hřebčína byla tak vysoká, že do něj byly posílány klisny z jiných zahraničních a domácích chovů k zapuštění. Počty klisen cizích majitelů ustájených v hřebčíně byly neobyčejně vysoké. Celkový počet klisen v hřebčíně tak dosahoval před první světovou válkou až 200 jedinců.

Značné zásluhy na existenci hřebčína a dosažených výsledcích měl jeho odborný ředitel MVDR. Eduard Gerša, který jej řídil nepřetržitě od roku 1900 do roku 1936. V tomto období však prodělal hřebčín závažnou existenční krizi. Válečné události a následná hospodářská krize společně s finančním úpadkem hospodaření majitelky hřebčína vážně zasáhly do chovu. Pozemkovou reformou po první světové válce byly chovné pobočky zrušeny a koně hřebčína byli soustředováni jen v Napajedlích a Pěnném. Počet klisen byl postupně snižován až na 14 matek. Hospodářská krize však dále zhoršovala ekonomickou situaci celého panství vedeného vdovou po bývalém majiteli (investovala neúspěšně do naftového průzkumu na svých pozemcích), až došlo k veřejné dražbě celého napajedelského panství. A tak v roce 1931 zakoupil chovný materiál československý stát, a zámek, budovy a pozemky zakoupila firma Baťa. Od této firmy však stát objekty hřebčína i pastviny pronajal a postupně vyměnil náhradou za jiné objekty. Řízením hřebčína bylo pověřeno ministerstvo zemědělství.

Plemenářská práce v tomto již státním hřebčíně pokračovala se 14 klisnami, 7 odstávcaty a 2 plemeníky, a to **Simpsonem** a **Ossianem**. Z klisen to byly **Anna Sacher**, **Ampelopsis**, **Blue Bell**, **Damalis**, **Lerche**, **Lissy**, **Lorraine**, **Loreley**, **Post Haste**, **Rely**, **Reseda**, **Tally**, **Tosca**, **Valencia**. Z odstávců to byli po Simpson tři hřebečci a tři klisničky a jedna klisnička po Percy. Stádo chovných klisen bylo zvětšeno v r. 1936 nákupem klisen napajedelského chovu, které na domácích dostihových drahách dosáhly výborných výsledků. V následujícím období (1937 – 1938) byly importovány další klisny, a to hlavně z Francie, Anglie a Irska. Početní stav klisen se tak zvýšil na 40 kusů. V té době se výkonnostně na dráze proslavili potomci hlavně Simpsona, z nichž **Rek** byl vítězem Československého derby (1932), **Simplon** vítězem Československého derby a rakouského derby (1934), **Simonel** vítěz Československého derby (1939); všichni tito tři poslední hřebečci byli pravými bratry (z matky Lissy). **Simpson** se výrazně uplatnil i jako producent dcer, z nichž 20 bylo zařazeno do napajedelského chovu.

V poválečném období nastala nová éra rozvoje chovu. Přínosem bylo dlouhodobé působení **Gradiva** a z trofejních hřebečů **Cityho**. Potom následovala éra francouzského importu **Deux pour Centa**, jehož dva syni se stali v derby vítězi. Dovoz tohoto plemeníka byl přínosem pro rozvoj našeho plnokrevného chovu. Svými chovatelskými výsledky se začal významně prosazovat **Masis**, syn plemeníka City. Z jeho potomků 4 zvítězili v Československém derby. Velký počet jeho dcer byl zařazen do napajedelského stáda. Z jeho 322 potomků bylo do chovu zařazeno 60 klisen a 12 plemeníků. Tento plemeník byl však dlouho v napajedelském chovu v dominantní funkci a vzhledem k jeho kvalitám a nižším hodnotám ostatních pepiniérů bylo jeho využití rozsáhlé.

V letech 1962 a 1965 byl z Francie importován větší počet klisen (18) s cílem rozšířit krevní základnu napajedelského hřebčína. Je přirozené, že se touto genovou imigrací vytvořily nové kvalitativní podmínky pro plemenářskou práci. Řada z těchto klisen se stala zakladatelkami nových rodin.

Dalším přínosem k zlepšení genofondu populace anglického plnokrevníka byl import plemeníka **Behistouna** z Anglie, vítěze Washington DC International. Zájem o tuto krev umožnil širší plemenářskou spolupráci se socialistickými zeměmi. Behistounovo potomstvo se zvláště uplatnilo v Rusku. Tato spolupráce se však realizuje i v Polsku a Německu. Tento vynikající plemeník byl na dva roky zapůjčen do Polska.

Další rozšíření krevní základny a její návaznost na současné vynikající světové krevní linie umožnil import gravidních klisen z Irska, v jejichž původech jsou zastoupeny linie Phalaris, Ribot, Tourbillon atd. Je přirozené, že tyto záměry vycházejí z teoretických předpokladů a že i u těchto klisen musí být prověřena jejich chovná hodnota, právě tak jako u plemeníků s nejlepší výkonností jejich hodnota plemenná. Prověřování genetických přínosů otců a

matek pro výkonnost jejich potomstva je nezbytné a rozhodující pro definitivní vyhodnocení jednotlivých plemenných zvířat.

V současné době v hřebčíně působí plemeničí **Corvaro, Lincoln, Anno, Chiavari**. Stádo chovných klisen se zvětšilo na 96 jedinců. Z 29 rodin jsou napajedelskými chovateli považovány za nejvýznamnější: **Aralie** (má nyní v chovném stádě 2 klisny), **Cáda** (5), **Flower Pie** (3), **Končita** (1), **Lyndora** (10), **Lorraine** (4), **Le Lézarde** (1), **Nicosia** (7), **Relation** (2), **Sidney** (3), **Valencie** (10), **Vandois** (4), **Victory Bound** (4).

V napajedelském chovu anglického plnokrevníka působil v jeho staleté existenci velký počet plemeníků, z nichž někteří dosahovali vysoké mezinárodní úrovně. Dále uvádíme požadovaný přehled všech plemenných hřebců, jak působili v chovu:

Kisbér, Metcalf, Digby Grand, Zsupán, Hastings, Arcadian, Campbell, Abbonnet, Livingstone, Stronzian, Master Kildare, Althorp, Matchbox, Tokio, Orelia, Vesuvian, Timothy, Janissary, Gouvernement, Con Amore, Wombwell, Wool Winder, Kottlingbrunn, Sac-a-Papier, The Story, Prince Olaf, Dagor, Icy Wind, Sanskrit, Percy, Ossian, Wallenstein, Simson, Corvus, Derüs, Catalin, Gradivo, City, Arkász, Deux pour Cent, Berggeist, Lionel, Liberál, L'Amiral, Masis, Detvan, Jasmín, Luk, Pierot, Salon, Wiesenkleee, Waidwerk, Norbert, Silver, Lakmus, Libanon, Donald, Coral, Brat, Behistoun, Lincoln, Toxin, Amyndas, Anno, Mehari.

Ve snaze o modernizaci a uplatňování nových plemenářských záměrů dochází v napajedelském hřebčíně k rozsáhlé přestavbě a mechanizování stájových objektů. Rozsáhlé dobře obhospodařované pastviny poskytují plnokrevným hříbatům kvalitní pastervní porost a dostatek důležitého pohybu, který je však doplňován i řízeným pohybem na pohybové dráze, neboť značně přispívá nejen k fyzickému rozvoji jedince, ale je i důležitým psychologickým faktorem.

Velkou každoroční událostí je dražba ročků, která je dostaveníčkem kupců i příznivců dostihového sportu, kteří si přicházejí prohlédnout budoucí naděje nakupované jednotlivými dostihovými stájemi.

Napajedelský hřebčín plemenářsky spolupracuje s četnými našimi plnokrevnými hřebčínami, jednak s mnoha zahraničními chovy. Klisny ze zahraničí jsou zapouštěny v rámci dohod členských zemí Mezinárodního mítinku. Tato forma plemenářské spolupráce tak umožňuje krevní základnu i ve vlastním napajedelském chovu. Velmi dobře se osvědčuje i spolupráce se zahraničními stájemi, do kterých napajedelský hřebčín přiděluje mladé koně do tréninku. A tak i touto formou spolupráce se zahraničím navazuje napajedelský hřebčín na dřívější tradice s cílem získat původní slávu tohoto chovu anglického plnokrevníka. Z 65 ročníků nejdůležitějšího dostihu – České derby vyhráli napajedelská koně celkem 38krát, a to je jistě ta nejcennější hodnota.

Napajedelský hřebčín si stále udržuje vedoucí postavení v našem chovu anglického plnokrevníka, který se v posledních letech kvalitativně rozvíjí i v některých nových hřebčinech. Důležitým předpokladem tohoto rozvoje je úzká spolupráce všech těchto chovů.